

Turkse gemeenschap uit Bulgarije en de diaspora.

De Onuitwisbare Littekens: Het Verhaal van de Bulgaarse Turken en Hun Vlucht naar een Nieuw Leven

Ze worden "Bulgaristan Türkleri" (Turken uit Bulgarije) of "Bulgaristan Göçmenleri" (Immigranten uit Bulgarije) genoemd. Achter deze namen schuilt een gemeenschap met een diepe, eeuwenoude geschiedenis in de Balkan, maar ook een verhaal van onderdrukking, gedwongen assimilatie en een hartverscheurende vlucht die honderdduizenden mensen verspreide over Turkije en Europa. Hun geschiedenis is een getuigenis van veerkracht en het verlangen om de eigen identiteit te behouden tegen een achtergrond van politieke tirannie.

De "Wedergeboorte": Een Campagne om Identiteit uit te Wissen

De Turkse minderheid in Bulgarije, een overblijfsel van het Ottomaanse Rijk, leefde generaties lang relatief vreedzaam naast de Bulgaarse meerderheid. Dit veranderde drastisch in de jaren 80 onder het communistische regime van Todor Zjivkov. In een nationalistische vlaag lanceerde de regering een brute assimilatiecampagne die de geschiedenis in zou gaan als het "Wedergeboorteproces" (Възродителен процес). Het doel was de Turkse identiteit volledig uit te wissen en een homogene Bulgaarse natie te creëren.

Turkse namen werden met geweld vervangen door Slavische namen. Het spreken van Turks in het openbaar werd verboden. Islamitische tradities, zoals besnijdenis en traditionele begrafenissen, werden illegaal gemaakt. Moskeeën werden gesloten en Korans werden in beslag genomen. Wie zich verzette, werd geconfronteerd met intimidatie, gevangenisstraffen, deportatie naar werkkampen of zelfs de dood. De gemeenschap werd van de ene op de andere dag beroofd van haar meest fundamentele rechten: haar naam, haar taal en haar geloof.

De Grote Exodus van 1989: Een Vlucht voor het Leven

De spanningen bereikten een kookpunt in mei 1989, toen vreedzame protesten van de Turkse gemeenschap hardhandig werden neergeslagen. In een poging om van de "lastige" minderheid af te komen, opende het regime plotseling de grens met Turkije. Wat volgde was de grootste etnische zuivering in Europa sinds de Tweede Wereldoorlog.

Binnen slechts drie maanden werden meer dan 360.000 Bulgaarse Turken het land uitgezet of gedwongen te vluchten. De vlucht was een traumatische ervaring. Families kregen vaak maar een paar uur de tijd om hun spullen te pakken. Ze moesten hun huizen, hun land en soms zelfs familieleden achterlaten. Met slechts een paar bezittingen in koffers en tassen stonden ze dagenlang in de rij bij de grens, onzeker over wat de toekomst zou brengen. Velen verkochten hun eigendommen voor een fractie van de waarde of lieten alles achter. De beelden van overvolle treinen en auto's bij de grensovergang Kapikule staan in het collectieve geheugen van de gemeenschap gegrift. Het was een reis vol angst, verdriet en het verlies van een thuisland.

Een Nieuw Thuis in Turkije en Europa

Het merendeel van de vluchtelingen vond een nieuw thuis in Turkije, het "anavatan" (moederland). De Turkse regering zette opvangkampen op, maar de integratie was niet altijd eenvoudig. Ondanks hun Turkse afkomst werden ze in het begin soms met argwaan bekeken en "Bulgaren" genoemd. Ze moesten van nul beginnen, een nieuw leven opbouwen in een land dat voor velen onbekend was.

Vandaag de dag vormen de nakomelingen van deze immigranten een significant deel van de bevolking in verschillende Turkse steden.

- **Bursa:** Deze stad wordt vaak het "hart" van de Bulgaarse Turken in Turkije genoemd. De stad had al historische banden en bood werkgelegenheid in de textiel- en auto-industrie. Wijken als Görükle en Hürriyet staan bekend om hun grote populatie van "göçmenler".
- **Istanbul:** Als metropool trok Istanbul velen aan vanwege de economische mogelijkheden. Vooral in de districten als Avcılar, Bayrampaşa, en Kartal hebben zich grote gemeenschappen gevestigd.
- **İzmir:** Ook de Egeïsche kuststad İzmir werd een belangrijke bestemming, waar de immigranten zich integreerden in de diverse stedelijke samenleving.

Naast Turkije heeft een aanzienlijk deel van de Bulgaarse Turken, vooral na de val van het communisme en de toetreding van Bulgarije tot de EU, een leven opgebouwd in West-Europa. Landen als **Duitsland, Nederland, België en Zweden** herbergen nu levendige gemeenschappen. Voor hen biedt het Bulgaarse EU-paspoort de vrijheid om te reizen en te werken waar ze willen, een vrijheid die hun ouders op brute wijze werd ontnomen.

De Bulgaarse Turken en hun nakomelingen dragen de littekens van het verleden met zich mee, maar tonen tegelijkertijd een enorme veerkracht. Hun verhaal is een krachtige herinnering aan de verwoestende gevolgen van nationalisme en intolerantie, maar ook aan de onverwoestbare wil om de eigen cultuur en identiteit te bewaren, waar ter wereld ze ook zijn.